

Augusztus a húsmarha-tenyésztésben



Húsmarhatartással foglalkozó szakemberek nagyon jól tudják, hogy az ágazat eredményessége alapvetően a szaporasági mutatókon múlik. Vagyis azon, hogy teheneink hány százaléka vemhesül, mennyi ellik le, és mennyi borjút tudunk leválasztani. Ha ezek a mutatóink gyengék, akkor szép lassan tönkremegyünk.

A vemhesülési százalék azt mutatja, hogy a termékenyíthető egyedekből mennyi vemhesült. Ez a különböző termékenyítési rendszerek, tártási, takarmányozási lehetőségek miatt eltérő lehet, de az bátran kijelenthető, ha ez az érték évenként 70% alatt van, akkor valamilyen igen rosszul csinálunk.

Keressük meg az okot

A hagyományos termékenyítési szezon kezdete május elejére tehető, így augusztus vége felé már lehetőség nyílik arra, hogy képünk legyen a termékenyítések, fedestetések sikeréről. Ez azért fontos, mert gyenge termékenyülés esetén tudjuk előre tervezni a termékenyítési időszak megnyújtását, pótciklus beiktatását, tisztogató bika beállítását, ki-ki a saját lehetősége és kedve szerint. Természetesen mindenki vessen számot, hogy mi lehet az oka a gyenge termékenyüléseknek. Ilyen ok lehet egy hosszan tartó száraz meleg időszak, amely nem pusztán az állatra gyakorol közvetlenül negatív hatást, hanem a legelőre is. Az energiahányban szenvedő állatot nagyon nehéz vemhesíteni. De ne feledkezzünk meg az emberi tényezőkről sem, megfelelően működik-e az ivarzó állatok köszedése, jól dolgozik-e az inszeminátorunk, illetve a bikánk?

Energiahány esetén mindenléleképpen etessünk napi 1-2 kg gazdasági abrakot, mert ez igen jó hatást gyakorol a nemi működésre. A néhezzen kiszedhető (vad) vagy problémás (csendesen ivarzó) állatok ivarzását előszerű szinkronizálni. Erre a kezelésre egy mobil karám könnyedén feleltethető a legelőn, melynek segítségével egyszerűen kiloghatók az „akrobatikus” egyedek.

A termékenyítési időszak megnyújtását akkor célszerű alkalmazni, ha augusztusig nagyon kevés tehénünk vemhesült (50-60%). A meghosszabbítás időtartamát az elmaradt állatok számától, kondíciójától, a használt bikák számától kell függővé tenni. Azzal azonban számolni kell, hogy az októberben termékenyített egyedek borjai júliusban jönnek a világra, amikor a legnagyobb a meleg, legtöbb a légy és a hőség.

Pótciklus beiktatására akkor kerül sor, ha az üresen maradt tehének száma nem indokolja a főciklus nyújtását, és nem akarunk júliusi borjakat. A pótciklus időszaka általában 1-1,5 hónap, időszaka november, december. Ekkor augusztus végi és szeptember borjakat kapunk. Ekkorra már valószínűleg nem lesz alatta borjú, s egy jövőre kondíció mellett könnyebben termékenyül.

A tisztogató bikát azok a tenyésztetek szokták alkalmazni, ahol a termékenyítés nagy része mesterséges, de van néhány tenyésztőbikájuk is, és a jobb vemhesülési eredmények érdekében ősszel gulyánként 1-1 bikát alkalmaznak.

Vannak különböző lehetőségek arra, hogy javítsunk az eredményeken, de azt nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy elsősorban a május-június-júliusi vemhesítés, ugyanis a legjobb borjak ebből születnek.

Különösen nagy gondot kell fordítani a tenyésztőbikák kondíciójára, fokozatos terheleskora, és a meleg időjárás miatt 3-4 kg/napi abrak póttakarmányozásban kell részesíteni őket.

Folyamatos kontroll

Az igazán profik persze nem jutnak el ideig, ők folyamatosan kontrollálják az állományukat, az ellés utáni 42. napon megvizsgálják minden rendben van-e, jó esetben, ebben az időszakban várják is a jászág. Ez azért fontos, mert ahogy távolodunk az ellés időpontjától, úgy nehezebb az újratermékenyítés. Ezért nagyon fontos, hogy az első ivarzásokat „megcsipjük”.

Ha az előző évi választások után több növendék üszőt hagyunk meg, mint amennyire szükségünk van a pótláshoz, akkor lehetőségünk van növendék üsző értékesítésére ősszel. Praktikus leendő tenyészállatainkat nem pusztán a származás és a küllem alapján kiválogatni, hanem azt is figyelni, hogy melyik állat, miként viseli a száraz, meleg nyarat, melyik, hogy tartja meg a kondícióját gyengébb minőségű legelőn.

Erre az időre a termékenyítésre kjeit üszők 90%-ának már vemhesnek illik lennie, de a továbbiakban is nagy gondot kell fordítani arra, hogy a lehető legjobb körülmények között tartjuk őket, tehát nagy mennyiségű jó tömegtakarmányt, ásványanyag-kiegészítést kapjanak, és kedvező legyen az életjár (árnyékos legelő, jó itatóhely).

Legeltetési időszakban a bokros, fás legelőn az ENAR-krotalák nagyobb számban használnak el, mint egyébként. Ezért

ebben az esetben nagyobb figyelmet kell fordítani a pótlásokra. A pótlásokról mihamarabb gondoskodni kell, hisz az ENAR-krotális nélküli állat jólotiennek számít, s a jelöltlen állat vágását elrendeli az MgSZH.

Kedvező környezet

A húsmarhatartás eredményét jelentősen ronthatják a legyek, bogócsalékok, bogótyók, szunyogok, az állatok zavarása és a fertőzések terjesztése révén. Sokféle (igen eltérő hatékonyságú) szer és eljárás létezik ellenük, de a sikeres védekezés alapja a kritikus időben végzett, szükség szerinti megismételt, nagy területre kiterjedő irtás.

A legeltetés után, a fennmaradó kétszikó gyomokat tisztító kaszálással el kell távolítani. A fennmaradó körök, gyomok magot érhetnek és terjeszkednek, leggyorsabb és legegyszerűbb és leggyorsabb védekezés az, ha egy rotációs kaszával, vagy egy szárnyzóval végigmegyünk a területen, így még a trágyát is ókerül eltergetni. A legelők állapotának fenntartására mindig nagy gondot kell fordítani, hisz a következő évek munkáját segítjük vele. A folyamatos fenntartás és karbantartás egyszerűbb és olcsóbb, mint az elvadult, bokrokkal, gyomokkal benőtt legelőt újra rendbe tenni. Az idős fák megőrzésére is gondot kell fordítani, állandó legelőterületen érdemes új fákat is telepíteni, hogy egykoron majd szőlőlejtőként szolgáljanak.

Augusztusban jórészt már letni, miként is fog alakulni az ősz legeltetés, célszerű ezért a további legelőszakaszokra vonulni, s fokozatosan araszolni teleőhely felé. Ez egyrészt a behajtás-kor könnyebbé, illetve, ha maradál, azt kedvező téli időjárás esetén könnyen leteleltethetjük.

Kedvezőtlen időjárás esetén már augusztusban elfogy a legelő, ezért erre az időszakra alkalmi legelőket tartalékolhatunk. Az alkalmi legelők nagyon sokféle lehetnek, van aki tarlót legeltet, van aki felhagyott gyümölcsösöt, de van aki felkészül rá és telepít valamiféle legelőt (csalamádé, kócsos, szudánifű, különböző keverékek).

Kovács Zoltán